

e-ÖĞRENME PLATFORMLARINDA ARANMASI GEREKEN ÖZELLİKLER

Günümüz öğrencileri dijital dönüşüm çağına tanıklık etmektedir. Burada ki temel sorun dijital içeriklerin sunulduğu ve etkileşimlerin sağladığı e-öğrenme platformlarının nitelikli olup olmadığıdır. Niteliksiz platformlar hem maliyet hem de zaman açısından kayıplara neden olabilen aynı zamanda öğrenmede beklenen nitelik ve niceliğe ulaşamaması gibi bir sonuca götürebilen ortamlardır. Öğrenme amacıyla seçilen bir e-öğrenme platformunun tasarım özellikleri ve göz boyayıcı niteliklerinin dışında sahip olması gereken öz nitelikler söz konusudur. Uygun ve etkili bir e-öğrenme platformu öncelikle amaçlı olmalı ve amacına hizmet eden bir içerikle hizmet vermeli. Aynı anda eğlenme, dinlenme, öğretme ve sosyal iletişim amacı güden bir platformun amaçlılık açısından avantajlı olduğu söylenemez. Odağında öğrenme olan ve bu baskın amacın etrafında şekillenen yan amaçlardan oluşan bir amaçlılık özelliği, uygun ve etkili e-öğrenme platformlarının temel bir niteliğidir.

E-öğrenme platformları birbirinden bağımsız oldukça farklı içeriklere sahipse, baskın bir amacın olduğunu söylemek mümkün değildir. Bunu en çok çocuğu eğlendirdiğini iddia eden anlamsız ve bağımsız oyunlar ya da egzersizler içeren platformlarda görmekteyiz. Dolayısıyla uygun ve etkin e-öğrenme platformlarında amaç-içerik uyumuna dikkat etmeliyiz. Uygun ve etkili e-öğrenme platformlarının bir diğer önemli özelliği sürecin bir öğrenme modeli üzerine kurulu olmasıdır. Yani bilimsel olarak çalışılmış ve etkili bulunmuş pratiklerin yer aldığı bir sistematik tasarım üzerine platformun kurulmuş olması gerekmektedir. Bu durum şu şekilde ifade edilebilir. Bir platformda öğrenme etkinlikleri problem çözme süreçlerine odaklı şekilde ilerlerken birdenbire akılda tutmaya dayalı süreçlerle karşılaşılmalıdır. Birden fazla öğrenme süreci kullanılsa bile sistematik ve anlamlı bir çerçeve içerisinde süreçler bir araya getirilmelidir. Amaçlılık ve sistematiklik dışında, uygun ve etkili e-öğrenme platformları kullanıcı dostu olmalıdır. Teknoloji deneyimi bireyler arasında aynı düzeyde değildir. Teknolojiye ilişkin deneyimleri yeterli olmayan bireylerin bile rahatlıkla kullanılabileceği nitelikte olma durumu sağlanmalıdır. Yine nitelikli e-öğrenme platformları kanıt temelli bir tasarıma sahip olmalıdır. Platformların gerisindeki tasarım ilkeleri ve sistematığı, ne gibi kanıtlara dayanarak bu platformların geliştirildiği açık ve anlaşılır bir şekilde rapor edilmelidir.

Etkili ve nitelikli e-öğrenme platformları üyelerine hesap verebilir olmalıdır. Platform kullanımını öncesi ve sonrasına ait ölçümlerin kanıt olarak kullanıcıya rapor edilmesi hesap verebilirlik açısından oldukça önemlidir. Etkili ve nitelikli e-öğrenme platformları aynı

zamanda pedagojik ilkeleri dikkate almalıdır. Çocuğun yaşına uygun içerik, zorlayıcılık ve anlaşılabilirliğe sahip olan, çocuğun etkinlikler karşısında geçirdiği süreyi kontrol eden ve önlemler alan bir platform olması önemli bir gerekliliktir. Etkili ve nitelikli bir e-öğrenme platformu ekran karşısında hareketsiz geçirilen zaman için ve parlak ekran etkisinin neden olacağı olumsuzluklar için karşı önlemler içeren nitelikte olmalıdır. Çok ilgisiz ve baskın fiziksel etkinlikler değil yeterli düzeyde fiziksel etkinlikler içeren ekran karşısında geçirilen süreyi iki saati aşmayacak şekilde kısıtlayan ve düzenli olarak ekran kullanımı konusunda uyarılarda bulunan bir platform niteliği sağlanmalıdır. Etkili ve nitelikli bir e-öğrenme platformunun erişebilirliği ve devamlılığı da oldukça önemlidir. Farklı coğrafi bölgelerden çok nitelikli olmayan araçlarla ulaşılabilen ve sürekli güncellenen e-öğrenme platformlarının tercih edilmesi daha olasıdır. Yaşanan sorunlar iletildiğinde hemen cevap alınabilen ve sorunu giderebilen uygulamalar önemli avantajlar sağlamaktadır. E-öğrenme platformlarının farklı öğrenen gruplarına ilişkin farklı nitelikte ve uygun zorluktaki etkinlikleri sağlaması da önemli bir zorunluluktur. Öğrenme güçlüğü, özel yetenek ya da tipik gelişim gösteren çocuklara ne düzeyde hitap edildiği platformun kalitesini göstermektedir. E-öğrenme platformunun künyesi de önem arz etmektedir. Yani platformun kimlerce ne zaman ve ne amaçla geliştirildiğinin açıkça ifade edilmesi de zorunludur. Bu bilgi, platformun AR-GE süreçlerinin bir ürünü olup olmadığını, yetkin kişilerce geliştirilip geliştirilmediğinin, platformun zararlı etkilerinin ön görülüp görülmediğinin ve yönlendirici olup olmadığını anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır.

Son olarak, etkili ve nitelikli bir e-öğrenme platformu kullanıcı önerisi ve dönütleri ile sürekli gelişim halinde ve sürekli güncellenerek dinamik tutulan bir uygulama olmalıdır. Bunu güncelleme paneli ile düzenli olarak göstermeli ve kullanıcı bilgilendirilmelidir. E-öğrenme platformlarının yaygınlaşması, nitelik ve etkililik açısından sorunların gözlenmeye başlaması onları günümüzde önemli bir tartışma alanı haline getirmiştir. Yukarıda izah edilen niteliklerin dikkate alınması kullanıcıların hem daha doğru tercihler yapmasını hem de üye oldukları platformlardan bilinçli bir şekilde yararlanmalarını kolaylaştıracaktır. Nisan 2024

SAYGILARIMLA...

Prof. Dr. Mustafa Serdar Köksal
<http://www.mustafaserdarkoksal.com.tr/>
[@mustafaserdarkoksal](https://www.instagram.com/mustafaserdarkoksal)

Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, 06800, Beytepe/Ankara